

מסורת הש"ס

א) סנהדרין ג. ה. ל. פו. ב) [בכורות יז.]. ג) קדושין סד. [ישע"ל ד]. ד) לקמן מו. ה) [לקמן מו.]. ו) [ויקרא דהוה מ"ז למימר בעשרה דפגם משפחה וכגון דקאמרי ידענו שנשחטת. ת"י ע"ה"ג]. ז) [נח. ועי' מו"ק שם ט. ד"ה לרבנן].

תורה אור השלם

1. ואמר אבי הנזיר אל הוקמים את בתי נחתי לאיש יהיה לאשה וישנאנה: דברים כב טז

גיליון הש"ס

גמ' למה לי קרא סביא: צ"ק מו ע"כ נדה טז ע"א:

מוסף רש"י

ב"ד חצוף. שטנדרו על חקת חמנים (עבדוין ג.א.) האשה שאמרה אשת אישי הייתי. ולא היינו מוחזקין בה שזה אשת מנוול. וגורשה אני נאמנת. ומותרת להנשא (בכורות יז.). לאיש אסרה. על הכל שאין מצינו ידועים לה. וכי אמר הזה המירה לה (קדושין יד.). הוזה ואלא ליבם. אין יסם שיהא שם רע על נשואי אחיו בכלל פרשה זו לטעון טענת בתולים (לקמן יז.).

תוספות ר"ד

תרי ותרי ניהו פ"י ועד שלא חתמו אמאי מעידין והא אין ערער פחות מבי' שאין משגיחים בדברי החיד וכוין שבי' אומרים גולן הוא ואלו אומרים שלא גול הויל תרי ותרי וכל תריה הויל ספקא דאורייתא ובספיקא דאורייתא לא אומרינן אוקי גברא אחזקתיה כדאמרינן לקמן בספיקין וכוין דהאימנא איתוקם בספק גולן היכי מחתמינן ליה ומפקינן ממונא אפומיה הלכך אצי"פ שלא חתמו לא יכלו להכשירו ואי ערעור דפגם משפחה גלוי מלתא בעלמא הוא ואפי' משחתמו מעידים פ"י ערעור דפגם משפחה שאלו השנים שבאו לפשלו לא העידו עליו עדות ברורה אלא העידו שבמשפחתו נטמע וכל עבד שהוא פסול לעדות וכל המשפחה הן בחזקת שוהא ספק פסול שטא מזרע אותו עבד נולד והאלה מעידים שזה אינו מן המספיקין דברי קא שמייחוס כשרות הוא בא ואינו מכחישין את העדים אלא מוציאים את זה מספק פסול שלא יהיה מסופק כשאר כל בני המשפחה והוה גילוי מלתא שיתביר להתברר ע"פ אחריש סיבדוק אחריז והברר אם נולד מן הכשרים או לא ובמילתא דעבדי לגלוי לא משקיף אישיו להלכך אצי"פ שחתמו ביה נוגעים בעדות נאמנים בדבריה עדות אינן נאמנין בדבר שלא נזכר להחבר על ידי אחריז כ"א על פיהם כדלקמן שמעדין שששה ששובה אשכזי מבידן ששובהו אלא הם אבל ייחוס האדם דהוא מילתא דעבדי גלויי ע"פ אחריז אצי"פ שהן נוגעים בעדות נאמנים הם. לעולם ערער וגדולתה ודקאמרי ופי' ידעיה ביה

האשה שנתארמלה

תרי ותרי ניהו. כי אמרי לא גזל הוו להו תרי ותרי ולא מתכשר כהכי דקי"ל לקמן בפרכין (דף טו.) אין ערער פחות משנים: **דפגם משפחה**. שהעידו עליו שהוא עבד ועבד פסול לדין ולעדות ק"ץ מאשה כדאמר בפ' החובל (צ"ק פסא.) **גלוי מילתא בעלמא הוא**. משחתמו אמאי אין מעידין עליו מאי חשד נוגע בעדות איכא הכא דבר זה צריכין הן לזכר ודבר העשוי ליגלות הוא שיצדקו אחריז עד שיצורר הדבר ואין עדותן של אלו תלוי בהגדתן ואין אלא מגלי דבר בעלמא: **דעבד משוכה**. והשיב את הגולה: ואי לאו רבי אבה דמן **עכו**. שהוכירה לי לאחר זמן: **שכחסה**. שכחתיה: **ומס אחד מהן**. עד שלא חתמו: **צריכין למיכנס בו**. דקיוס השטר בשלשה והרואה שנים חתומין צו יאמר שצנים קיימיהו: ואי **כנס ציה שטרא דגן נפק קדמנא צבי דינא** **מו לא צריך**. דלא מקרי צי דינא צבי' מתלתא: **צי דינא דרבנא אשי**. אורחא דמילתא נקט שהוא היה ראש ישיבה במתא מחסילא צימי רב נחמן בר יצחק דהוא מרא דשמתמא דודאי צי דינא דרב אשי לא עבדין בתרין: **ואמר לנא רבנא אשי**. לאזדקוקי ליה ולקיימי דכיון דרב אשי גופיה חזקין איהו ודאי לתלתא אמר. ויש מפרשין ואמר לנא רבנא אשי תלתא ניהו ולא נהירא לי דאי רב אשי חד מנהון מאי ואמר לנא דכתבי ציה: **בתני' נשצינ**. לצין העובדי כוכבים: **וטעורא אני**. שלא נבעלתיו לעובד כוכבים: **נאמנא. ומוסרם לכהן: ואם משגיחם בלא עדים**. בגמרא [ג.א.] מפרש כהייל קאי: **גמ' נספי לאיש אסרה**. לכל העולם דלא ידעינן למאן וכי אמר הזה המירה לו: **שלאמן לאסור אס צמו**. כשהיא קטנה וזו נערה שצידו לקדשה כדאמרי' בפ' נערה שנפתתתה) מנין שאס אמר קדשתיה לפלוני שהוא נאמן לאוסרה על הכל: **אס צמי נספי**. אלמא צדידיה תלתא נמינה ודימניה קרא למימר הכי: **הוה למה לי**. כיון דלאו להפה שאסר מיצעי ליה: **ולא ליכנס**. אס הוילא שס רע על נשואי אחיו שאין היס נידון כמזילא שס רע ליענש במאה סקף והכי מוכח לקמן בפרכ נערה [מו.]: אמתלא

לדבריה נאמנת ומעשה נמי באשה אחת גדולה שהיתה גדולה בנוי וקפצו עליה בני אדם לקדשה ואמרה להם מקודשת אני לימים עמדה וקידשה את עצמה אמרו לה חכמים מה ראית לעשות כן אמרה להם בתחלה שבאו עלי אנשים שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי אנשים מהוגנים עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה רב אחא שר הבירה לפני חכמי' באוישא ואמרו אם נתנה אמתל' לדבריה נאמנת בעא מיניה שמואל מרב אמרה שמהא אני וחזרה ואמרה שהורה אני מהו אמר ליה יאף בוא אם נתנה

דלא כתב ומד לימיה מדפריך ודלמא צ"ד חלוף הוה: **ודלמא רבנ דבי רב אשי שמואל' סביא ד'הו**. פ"י כמו שסובר שמואל בעלמא כן סביאל להו צקיוס שטרות אכל שמואל מצי סבר שפיר דצקיוס שטרות צגי ג' דהא רב נחמן סבר לה כשמואל בפ"ק דסנהדרין (דף ג. וסס) דשנים שדנו דיניהם דין ורב נחמן גופיה סבר דקיוס שטרות בשלשה בפ' חזקת הבתים (צ"ב מ.) גבי ג' ארצות לחוקה: **בנין להפה שאסר הוא הפה שהתיר מן התורה שנאמר את בתי נתתי לאיש הזה** **ר' יונה** דתני מן התורה שנאמר יאת בתי נתתי לאיש הזה סברא היא הוא אסרה והוא שרי לה אלא כי איצטריך קרא לכדרב הונא אמר רב דא"ר הונא אמר רב **מנין** יאב שנאמן לאסור את בתו מן התורה שנאמר את בתי נתתי לאיש הזה למה לי מיבעי ליה לכדתני ר' יונה דתני ר' יונה את בתי נתתי לאיש הזה **ההוה** יולא ליבם ת"ר **האשה** שאמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני נאמנת והא שוויה לנפשה חתיכה דאיסורא אמר רבא בר רב הונא כגון **ישנתנה** אמתלא לדבריה תניא נמי הכי אמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא אחת גדולה שהיתה גדולה בנוי וקפצו עליה בני אדם לקדשה ואמרה להם מקודשת אני לימים עמדה וקידשה את עצמה אמרו לה חכמים מה ראית לעשות כן אמרה להם בתחלה שבאו עלי אנשים שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי אנשים מהוגנים עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה רב אחא שר הבירה לפני חכמי' באוישא ואמרו אם נתנה אמתל' לדבריה נאמנת בעא מיניה שמואל מרב אמרה שמהא אני וחזרה ואמרה שהורה אני מהו אמר ליה יאף בוא אם נתנה

פרק שני כתובות

כב.

תרי ותרי ניהו. פירש בקונטרס וכי אמרי לא גזל הוו להו תרי ותרי ולא מתכשר כהכי וקשה דהכא אליבא דרב הונא קיימינן דאית ליה (שבעות דף מ.) דזו כהא בפני עצמה ומעידה דאית לן למימר אוקי גברא אחזקתיה ועוד דלרב חסדא דלמר (סס) כהדי סהדי שקרי למה לי מודה הכא דהאי גברא ממילא מתכשר שהרי אס כת אחת מאלו מעידה על אדם אחד שהוא פסול לרב חסדא דחשיב להו סהדי שקרי לא היתה נאמנת אע"ג דאין אדם מכחשה וכו"ש היכא דאיכא סהדי דמכחשי דלא מהימני וע"ק לר"י דקאמר אי ערער דפגם משפחה גלוי מילתא בעלמא הוא ופי' הקוטנ' דדבר העשוי ליגלות הוא שיצדקו עד שיתצבר הדבר וחוה תימה אין יתצבר הדבר לעולם כיון שאלו צ' אומרים שהוא עבד אין כל העולם יכולים להכחיש דתרי כמאה על כן נראה כפר"ח דלא איירי בעדות דיינין אלא בעדות אחרים וה"פ אס עד שלא חתמו קרא ערער על אחד מהם מעידים שנים מן הסוק עליו וחומס דהוי כאילו יצבו צית דין אחר שהכשירוהו ולא בטל וועד המושב וחומטין משחתמו השנים ולא הספיק השלישי לחמוס עד שקרא עליו ערער כל ערער וצטל וועד המושב של אותו צ"ד אע"פ שאחרי כן העידו אחרים שהוא כשר כיון שצטל ההוא מושב בטל וצריך לחזור ולהושיב צ"ד על כך ערער דמאי אי ערער דגולנותא תרי ותרי ניהו ולא מיפסיל דלוקי תרי כהדי רבי ואוקי גברא אחזקתיה וכוין דליגלגלי מלתא דמעולם לא היה פסול הרי לא היה בטל וועד המושב של אותו צ"ד אי ערער דפגם משפחה שאלמרו עליו שהוא עבד ואלו מווימים אותו דאי אומרים שאינו עבד א"כ היה נפסל דליכא למימר אוקי גברא אחזקה דאס הוא עבד לא היה לו חזקת כשרות מעולם **א"כ** גלוי מילתא בעלמא הוא דהוי כדאיגלגלי מלתא דכשר היה מה איכפת לן בההוא ערעור ולא בטל וועד המושב לעולם ערער דגולנותא ודקאמרי הן סהדי ידעינן ציה דעבד משוכה וכוין דמודו לקמאי דגולן הוא הוה ערער ידידו ערער וצטל וועד המושב דהוילא ואמת הוא שנפסל הוי בחזקת פסלות עד שנועד לנו כשרותו:

במותב תלתא כחדא הוינא וחד ציתויה. פירוש צריך לכתוב ומד לימיה כיון דכתב כהדיא צמותא תלתא הוינא ואין חומטין צו כי אס שנים אכל ודאי אס לא כתב ומד לימיה כשר מדע מדקאמר ואי כתב ציה צי דינא מו לא צריך ומיימי

דלא כתב ומד לימיה מדפריך ודלמא צ"ד חלוף הוה: **ודלמא רבנ דבי רב אשי שמואל' סביא ד'הו**. פ"י כמו שסובר שמואל בעלמא כן סביאל להו צקיוס שטרות אכל שמואל מצי סבר שפיר דצקיוס שטרות בשלשה בפ' חזקת הבתים (צ"ב מ.) גבי ג' ארצות לחוקה: **בנין להפה שאסר הוא הפה שהתיר מן התורה שנאמר את בתי נתתי לאיש הזה** **ר' יונה** דתני מן התורה שנאמר יאת בתי נתתי לאיש הזה סברא היא הוא אסרה והוא שרי לה אלא כי איצטריך קרא לכדרב הונא אמר רב דא"ר הונא אמר רב **מנין** יאב שנאמן לאסור את בתו מן התורה שנאמר את בתי נתתי לאיש הזה למה לי מיבעי ליה לכדתני ר' יונה דתני ר' יונה את בתי נתתי לאיש הזה **ההוה** יולא ליבם ת"ר **האשה** שאמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני נאמנת והא שוויה לנפשה חתיכה דאיסורא אמר רבא בר רב הונא כגון **ישנתנה** אמתלא לדבריה תניא נמי הכי אמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא אחת גדולה שהיתה גדולה בנוי וקפצו עליה בני אדם לקדשה ואמרה להם מקודשת אני לימים עמדה וקידשה את עצמה אמרו לה חכמים מה ראית לעשות כן אמרה להם בתחלה שבאו עלי אנשים שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי אנשים מהוגנים עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה רב אחא שר הבירה לפני חכמי' באוישא ואמרו אם נתנה אמתל' לדבריה נאמנת בעא מיניה שמואל מרב אמרה שמהא אני וחזרה ואמרה שהורה אני מהו אמר ליה יאף בוא אם נתנה

חזרה

עין משפט נר מצוה

ג ד מ"י פ"ו מהלכות עדות הלכה ז טוש"ע מ"מ פ"י מו סעיף מ:
נב ב מ"י שם טוש"ע שם סעיף ט:
גו ג ד מ"י שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף טז:
גו ה מ"י י"ב מהלכות גירושין הלכה א סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן קנב סעיף ו:
גח ו מ"י שם טוש"ע שם סעיף י:
גז ז מ"י פ"ח מהל' אסורי ביאה הלכה כא סמג לאוין קה טוש"ע אה"ע סימן ז סעיף ד:
ז ט מ"י שם הלכה כב טוש"ע שם סעיף ו:
זא ז מ"י פ"ט מהלכות אסורי ביאה הלכה כא מהלכות אסורי ביאה הלכה כד סמג עשין מ טוש"ע אה"ע עשין מ טוש"ע ערה בתולה הלכה ט סמג עשין סה:
גכ ג מ"י פ"ט מהל' אסות הלכה לא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מו סעיף ד:
גד ג מ"י פ"ד מהלכות אסורי ביאה הל' י סמג לאוין קה טוש"ע י"ד סימן קפה סעיף ג:

תוספות ר"ד (המשך)

פ"י צריכים לכתוב קודם שיחתמוהו דקיוס שטרות בשלשה והרואה ב' חתומים יאמר שבשנים קיימיהו ואי כתיב [ביה] הא שטרא דגן נפק קדמנא בב"ד וזו לא צריך דלא מקרי בב"ד בצירי מתלתא. והנאמן פ"י אם כתבו בפנינו בב"ד נתפס שטרא דגן ואצי"ג דלא כתבו במכות תלתא וזו לא צריך לכתוב וזו ליתיה דסתם בב"ד כשרי' שמעו ולא פסוליהו אלא קרובים ומקשינן דלמא בב"ד חצוף הוא דאמר שמואל שנים שדנו דיניהם דין אלא שנקרא ביה בי דינא פ"י והאשרתא בטילה דלית להנאמא כשמואל אלא כ"ר אבהו דאמר אין דיניהם דין והמודר דכתיב ביה בי דינא דרבנא אשי פ"י בב"ד מומתה שברור והמודה פ"י אורחא דמילתא נקט שהוא היה ראש ישיבה במתא מחסי' בימי רבנ"י דהוא מודה שמעתתא ובוראי בי דינא דר' אשי לא עבדי בתרין ודוקא אם מת בב"ד דר' אשי כשמואל ס"ל ואין הלכה כמותן ומודר דכתיב ביה אמר לנא רבנא אשי פ"י רב אשי צוה לנו להוקף לו וכוין שפ"ר ר"א עשו בוראי בי ג' היו דלית לא טעה ברשמואל דר"א הל' כותויה וכ"ש אם כתבו בבי בב"ד במכות תלתא כחדא הוינא דתו ליכא למיחש לא לדשמואל ולא לקרוב פסולי שחותרים בו שנים ואין צריכין לומר וחד ליתויה ודוקא אם מת אבל אם חי צריך לחתום שלא יאמרו השנים שהעידו בפניהם חתמו והשלישו לא העידו בפניו ומשי"ה לא חתם והאשרתא בטלה: **בתני'** האשה שאמרה אשת אישי הייתי וגורשה אני נאמנת והאשה אשת אישי וחזרה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת באשה אחת שהיתה גדולה בנוי וקפצו

דעשה ששובה שהוריה את הגוילה ואין כאן משום הכחשה הלכך עד שלא חתמו מעידין עליו וחותם ומשחתמו שהן נוגעים בעדות עליו וחותם ע"י כס"ה בערך מ"ר: אי"ר זורא האי מילתא מר' אבא שמינאי לי שלשה שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן צריכים למכתב במכות תלתא כחדא הוינא וחד ליתויה פ"י צריכים להודיע למה לא חתם גמ' שיש לומר האי היה קרובו או פסול ומפני זה לא חתם ובעבור זה הוזהר ואמרה היא פסולה והמודרה